Hukuk Bölümü 2007/538 E., 2008/193 K.

- **OLUMSUZ GÖREV UYUŞMAZLIĞI**

- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]
- 6762 S. TÜRK TİCARET KANUNU [Madde 1301]

"İçtihat Metni"

O L A Y

: 5.8.2006 tarihinde davacı sigorta şirketi tarafından sigorta poliçesi ile sigortalanan aracın da karıştığı maddi hasarlı trafik kazası meydana gelmiştir. Maddi hasarlı trafik kazası tespit tutanağında, çalışma alanında gerekli tedbir ve önlemleri almayan, işaretlemeleri eksik yapan (çalışma, sola mecburi yön, sağdan daralan yol gibi) levhaları kullanmayan Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin (Ş. Şefi Gökhan Bulut) bu kazada yetersiz ve eksik levha kullandığından % 40 oranında kusurlu olduğu belirtilmiştir.

Davacı vekili, trafik kazası sonucu sigortalı araçta 1.695,00 YTL'lık hasar meydana geldiğini, tespit edilen hasar bedelinin sigortalı araç sahibine 5.9.2006 tarihinde ödendiğini belirterek, olayın meydana gelişinde % 40 kusurlu bulunan davalı idareden(şirketlerinin TTK 1301. maddesine göre sigortalısının haklarına halef olarak kusur nispetine göre) 678,00 YTL' nın 5.9.2006 tarihinden itibaren faizi ile birlikte tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı vekili, birinci savunma dilekçesinde, davanın görevsiz mahkemede açıldığını, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 27.6.2005 tarih ve 8559 sayılı yazısına istinaden, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 2.4.2004 tarih, 2004/22 sayılı kararı ile TEDAŞ'ın özelleştirme kapsam ve programına alındığını, 4046 sayılı Yasa'nın 20 nci maddesinde, Özelleştirme İdaresine devredilen KİT'lerin anonim şirkete dönüştürülmesine ilişkin hükümlerin bulunduğunu, buna istinaden, davalı TEDAŞ Trabzon Elektrik Dağıtım Müessesesi'nin Çoruh Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi adını aldığını, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın kararıyla TEDAŞ'ın 20 ayrı dağıtım şirketine ayrılmasına karar verildiğini, Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin de bunlardan biri olduğunu, Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin, ayrı tüzel kişiliği ve sermayesi olan tamamen özel hukuk hükümlerine tabi bir ticaret şirketi olduğunu ve ana sözleşmesine göre, bu şirketin karlılık ve verimlilik esaslarına göre faaliyet gösterdiğini, bu nedenle davanın idare mahkemesinde açılmasının isabetli olmadığını ileri sürmüştür.

TRABZON İDARE MAHKEMESİ; 15.5.2007 gün ve E:2006/2587 sayı ile, davacı Güneş Sigorta A.Ş vekili tarafından; davalı idarenin hizmet kusuruna dayalı olarak 600,00 YTL'nin faizi ile birlikte tazmini istemiyle Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş.'ne karşı açılan davada, davalı idarece görev itirazında bulunulduğundan dosyanın incelendiği, 2577 sayılı Yasa'nın 2. maddesinde; idari dava türlerinin, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı açılan iptal davaları; idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları; kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı açılan davalar olarak sayıldığı; idari yargının idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimini yapmakla görevli olduğunun kurala bağlandığı, dava dosyasının incelenmesinden, davacı şirkete 42174647 sayılı poliçe ile kasko sigortalı 61 EK 409 plakalı aracın 5.8.2006 tarihinde Trabzon İlinde maddi hasarlı kaza yaptığı, kazanın oluşumunda davalı idarenin yol güzergahı üzerinde yaptığı çalışma alanında gerekli ve tedbir ve önlemleri almaması nedeniyle %40 oranında kusurlu olduğunun kaza tespit tutanağından belirlenmiş olması nedeniyle, söz konusu olay nedeniyle oluşan ve sigortalıya ödenen toplam hasar tutarının davalı idarenin kusurundan kaynaklanan hasar bedeli kısmı olan 600,00 YTL'nin yasal faizi ile birlikte tazmini istemiyle iş bu davanın açıldığının anlaşıldığı, Anayasa'nın 125 inci maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunun belirtildiği, olayda, TEDAŞ'ın özelleştirme kapsam ve programına alınması nedeniyle Özelleştirme İdaresi Başkanlığı kararı ile 20 ayrı dağıtım şirketine ayrılmasına karar verildiği, bu şirketlerden birinin de davacı Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş. olduğu, ayrı tüzel kişiliği ve sermayesi olan, özel hukuk hükümlerine tabi bir ticari şirketin verdiği zararlara karşı açılacak davaların idari yargıda görülmemesi gerektiği iddia edilmiş ise de; şirketin henüz özelleştirme sürecini tamamlamadığı, şirket halen kamu personeli tarafından kamu hukuku kurallarına göre yönetildiğinden; kamu hizmeti faaliyeti esnasında verilen zararlara karşı açılacak davaların idari yargı yerlerinde görülmesi gerektiği, bu nedenlerle, davalı idarenin görev itirazının reddine, uyuşmazlığı çözümlemeye Mahkemelerinin görevli olduğuna karar vermiştir.

Davalı vekilince, süresi içinde verilen dilekçe ile, şirketlerinin kamu tüzel kişisi olmadığı, şirketin özelleştirme çalışmaları kapsamında kurulmuş olan, karlılık ve verimlilik esasına göre işletilen bir özel hukuk tüzel kişisi olduğu(KİT), yaptığı tüm işlemlerin özel hukuk hükümlerine tabii bulunduğu ileri sürülerek adli yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması isteminde bulunulması üzerine dilekçe ve dava dosyası Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; Müvekkilinin trafik kazasında meydana gelen hasar nedeniyle ödediği tazminatın davalının kusuru oranında rücuen tahsili istemiyle davacı vekili tarafından davalı idare aleyhine açılan davada, davalı idarenin görev itirazında bulunduğu, bu itirazın reddedilmesi üzerine davalı idare tarafından olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması talebinde bulunulması nedeniyle dosyanın Başsavcılıklarına gönderildiğinin anlaşıldığı, davalı idarenin 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında bulunduğu, anılan KHK'nin, Kamu İktisadi Teşebbüslerini İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları olmak üzere iki gruba ayırdığı, bu yasal düzenlemeye göre, bunlardan İktisadi Devlet Teşekküllerinin, sermayesinin tamamı Devlete ait olmak, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek ve hususi hukuk hükümlerine tabi bulunmak üzere; Kamu İktisadi Kuruluşlarının ise, yine sermayesinin tamamı Devlete ait olmak ve tekel niteliğindeki mallar ile temel mallar ve hizmetler üretmek, pazarlamak üzere kurulduğunun anlaşıldığı, 233 sayılı KHK'nin 1. maddesinde, İktisadi Devlet Teşekküllerinin ticaret şirketleri gibi verimlilik ve karlılık ilkeleri doğrultusunda çalışacaklarının vurgulandığı, sonraki hükümlerde, Teşebbüslerin, kuruluş ve müesseseler biçiminde teşkilatlanacaklarının açıklandığı, 16. maddede, kurulacak müesseselerin statülerini ve unvanlarını ticaret siciline tescil ve ilan ettirecekleri, bunların özel hukuk hükümlerine tabi olacakları, sorumluluklarının sermayeleri ile sınırlı bulunduğu, Genel Muhasebe Kanunu ile İhale Kanunu hükümlerinin bunlara uygulanmayacağı, Sayıştay denetimine tabi olmadıklarının hükme bağlandığı, Kanun koyucunun özel hukuk hükümlerine tabi tutmak suretiyle, bunların birer ticaret şirketi veya tacir olduklarını benimsediğinin anlaşıldığı, teşebbüslerin taşınır ve taşınmaz her türlü mallarının haczedilemeyeceğine dair hükmün, 4011/1 sayılı Kanun ile iptal edilerek, bu teşebbüslerin mallarının haczedilebileceği hükmünün getirildiği, öte yandan, Vergi Usul Kanunu'nda da, müesseselerin tacirler gibi defter tutacakları ve gelirlerinin kurumlar vergisine tabi bulunduğunun kabul edildiği, Kamu İktisadı Teşebbüsünün tacir sıfatını kazanmasının Ticaret Kanunu'nun 18/1. maddesinde belirlenen iki koşuldan birini taşımasını gerektirdiği, kuruluş yasaları uyarınca özel hukuk hükümlerine göre idare edilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere kurulması gerektiği, 233 sayılı KHK hakkındaki bu kısa açıklamadan sonra, davalı TEDAŞ'ın ana statüsü bakımından incelenmesinde yarar görüldüğü, Türkiye Elektrik Kurumu'nun, 233 sayılı KHK'nin verdiği yetki ile Resmi Gazetenin 9 Kasım 1984 sayısında yayımlanan Ana Statü ile kurulduğu, Statünün 3. maddesinde, Kurumun tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk, hususi hukuk hükümlerine tabi ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir Kamu İktisadi Kuruluşu olduğunun açıklandığı, 12.8.1993 gün ve 93/4789 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Elektrik Üretim İletim A.Ş. (TEAŞ) ve Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) unvanı ile İktisadi Devlet Teşekkülleri ile aralarında hizmet

bağıtı bulunduğuna göre mevcut münasebetin hususi hukuk icaplarına ve aradaki bağıt hükümlerine göre çözümlenmesi gerektiği bu kuruluşların sermayesinin Devlet tarafından konulsa bile özel hukuk tüzel kişisi oldukları ve doğan uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre genel adli yargı yerinde çözümlenebileceğinin düşünüldüğü, kamu idare ve kurumlarının kamu gücünü kullanarak yaptığı eylemlerinde hizmet kusuru aranabileceği, olaya bakıldığında, idari bir eylem ya da işlemden doğmuş zararın söz konusu olmadığı, kasko sigorta sözleşmesinden kaynaklanan rücu davası olduğu, sigorta şirketinin, zarara neden olan davalı şirketin haksız eylemi nedeniyle zarar gören sigortalısına ödediği tazminatı sigortalısının ardılı sıfatıyla rücuen zarar veren davalıdan istediği, ödenen tazminatın rücuen davalılardan tahsilinin istenmesine, tazmin yükümlülüğünün saptanmasına ilişkin bulunan davanın, özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı görevli olduğundan, İdare Mahkemesinin görevlilik kararının kaldırılması gerektiğinin düşünüldüğü belirtilerek, bu nedenlerle, 2247 sayılı Kanun'un 10 ve 13. maddeleri gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre, Danıştay Başsavcısı'ndan yazılı düşüncesi istenilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI; Davacı şirket tarafından kasko sigorta poliçesi ile sigortalanan aracın, 5.8.2006 tarihinde şehir şebekesi tesisi çalışması yapılan yolda bir başka araca çarpması sonucu meydana gelen zarar için 5.9.2006 tarihinde ödenen miktarın %40'ına düşen kısmının faiziyle birlikte tahsili istemiyle Trabzon İdare Mahkemesi'nde açılan davada, davalının görev itirazının reddi üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmış olmakla dosyanın incelendiği, Anayasa'nın 125 inci maddesinde, idarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunun belirtildiği, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2 nci maddesinde, idari dava türlerinin sayıldığı, bu maddenin (1-b) bendinde de, idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davalarının, görüm ve çözümünün idari yargının görev alanına giren idari dava türleri arasında gösterildiği, kamu hizmetini yürütmekle yükümlü kılınan kamu kuruluşunun, kamu hizmetini yürütürken kişilere verdiği zararın tazminine ilişkin davada, kamu hizmetinin yöntemine ve hukuk kurallarına uygun olarak yürütülüp yürütülmediği, kamu yararına uygun şekilde işletilip işletilmediği, sonuçta, hizmet kusuru ve idarenin sorumluluğunu gerektiren bir husus olup olmadığının tayin ve tespitinin idari yargı yerlerine ait olduğu, Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin, ayrı bir tüzel kişiliğinin, sermayesinin ve özel hukuk hükümlerine tabi olmasının ve özelleştirme kapsam ve programında bulunmasının, kamu kurumu olma niteliğini değiştirmeyeceğinin açık bulunduğu, uyuşmazlığın, sigortalı aracın 5.8.2006 tarihinde uğradığı hasarı ödeyen sigorta şirketi tarafından açılan davada hizmet kusuru esasına dayanılarak zararın kusur oranına göre idarece giderilmesi istemine ilişkin olduğu, bu durumda, Çoruh Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin hizmet kusuru nedeniyle oluştuğu ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, idari işlem ve eylemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılacak tam yargı davalarına bakmakla görevli olan idari yargı yerinde çözümlenmesinin icap ettiği, bu nedenlerle, 2247 sayılı Kanun'un 10 uncu ve izleyen maddeleri uyarınca, yapılan başvurunun kabulüne hukuki olanak bulunmadığı yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 7.7.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin anılan Yasanın 10. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5.8.2006 tarihinde meydana gelen trafik kazası sonucu sigortalı aracın uğradığı hasarı ödeyen sigorta şirketinin, zararın kusur ve sorumluluk oranına göre davalı tarafından giderilmesi isteminden ibaret bulunan bir rücuen tazminat davasıdır.

Elektrik sektöründeki dağınık yapıyı ortadan kaldırmak ve işletme bütünlüğünü sağlamak amacıyla 1970 yılında çıkarılan 1312 sayılı Kanun ile Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) kurulmuş, imtiyazlı şirketlerin görev bölgeleri ve belediye sınırları dışında tüm yurtta elektriğin üretim, iletim, dağıtım ve satış hizmetleri TEK bünyesinde toplanmıştır. Hizmetlerin daha etkin, daha verimli ve çağdaş bir şekilde sürdürülebilmesi amacıyla ve özelleştirme politikaları çerçevesinde TEK, Bakanlar Kurulunun 12.8.1993 tarih ve 93/4789 sayılı Kararı ile, Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. (TEAŞ) ve Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) adı altında iki ayrı İktisadi Devlet Teşekkülü olarak yeniden yapılandırılmıştır. 1994 yılında TEAŞ ve TEDAŞ tüzel kişiliklerine kavuşmuşlardır.

Elektrik dağıtım ve perakende satış sektöründe rekabete dayalı bir ortamın oluşturulması ve gerekli reformların yapılmasını teminen dağıtım bölgeleri baz alınarak Kamu mülkiyetindeki elektrik işletmelerinin yeniden yapılandırılması suretiyle elektrik enerjisi dağıtım hizmetlerinin özelleştirilmesine karar verilmiş ve TEDAŞ 2.4.2004 tarih ve 2004/22 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır. Dağıtım bölgeleri yeniden belirlenerek, Türkiye 21 dağıtım bölgesine ayrılmıştır.

Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınan TEDAŞ; özelleştirme sürecinde bulunan ve sermayesinin tamamı T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na ait bir kuruluştur.

Amacı, elektrik enerjisinin dağıtımı, perakende satışı ve perakende satış hizmeti faaliyetlerini karlılık ve verimlilik ilkesi çerçevesinde, ticari, ekonomik ve sosyal gereklere uygun biçimde yürütmek olan TEDAŞ'ın ve buna bağlı olarak bölgesel dağıtım şirketlerinden biri olan Çoruh Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin yaptığı hizmetin kamu hizmeti niteliğinde olduğu açıktır.

Bu nedenle, TEDAŞ'a ait bölgesel dağıtım şirketlerinden biri olan Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş.'ne karşı hizmet kusuruna dayanılarak açılan davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, davacı Sigorta Şirketi, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1301. maddesinde yer alan, "Sigortacı sigorta bedelini ödedikten sonra hukuken sigorta ettiren kimse yerine geçer. Sigorta ettiren kimsenin vâkı zarardan dolayı üçüncü şahıslara karşı dava hakkı varsa, bu hak, tazmin ettiği bedel nispetinde sigortacıya intikal eder" hükmü uyarınca zarar görenin kanuni halefi olduğundan, incelenen uyuşmazlığın konusunu oluşturan dava tipik bir tam yargı davasıdır.

Bu nedenle, uyuşmazlığın, adli yargı yerinde aleyhine açılan tazminat davasını kaybedenler tarafından, hissesinden fazla ödediği miktardan sorumlu bulunan idare aleyhine açılan ve bir borçlar hukuku müessesesi olan "rücuen alacak" davası kapsamında olmadığı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, sigortalı aracın uğradığı hasarı ödeyen sigorta şirketi tarafından, zararın, kusur ve sorumluluk oranına göre davalı tarafından giderilmesi istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerleri görevli olduğundan, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun reddi gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN REDDİNE, 7.7.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.